



**Sekcija za šolske knjižnice in medijske centre**

**Šolska knjižnica pri učenju in poučevanju za vse**

## **IFLA/UNESCO**

### **Manifest o šolskih knjižnicah**

***Šolska knjižnica skrbi za informacije in ideje, ki so osnova za uspešno delovanje v današnji informacijski družbi. Šolska knjižnica opremlja učence in dijake s spretnostmi za vseživljenjsko učenje in razvija domišljijo ter jim omogoča, da živijo kot odgovorni državljani.***

#### ***Poslanstvo šolske knjižnice***

Šolska knjižnica nudi storitve za učenje, knjige in druge vire, ki omogočajo vsem članom šolske skupnosti, da postanejo kritični misleci in učinkoviti uporabniki informacij različnih oblik, formatov in na različnih nosilcih. Šolske knjižnice se povezujejo v širšo mrežo knjižnic v skladu z načeli UNESCO Manifesta o splošnih knjižnicah.

Knjižnično osebje podpira uporabo knjig in drugih informacijskih virov, leposlovnih in strokovnih, tiskanih in elektronskih, dostopnih in oddaljenih. Ta gradiva dopolnjujejo in bogatijo učbenike, učno gradivo in metode dela.

Dokazano je, da učenci dosegajo višje nivoje pismenosti, branja, učenja, reševanja problemov ter informacijske in komunikacijske spretnosti, kadar knjižničarji in učitelji delujejo skupaj.

Storitve šolskih knjižnic morajo biti enakopravno zagotovljene vsem članom šolske skupnosti, neglede na starost, raso, spol, religijo, narodnost, jezik, strokovni ali socialni status. Posebne storitve in gradiva morajo biti zagotovljena tistim, ki ne morejo uporabljati rednih knjižničnih storitev in gradiv.

Dostop do storitev in zbirk naj bo utemeljen na Splošni deklaraciji o človekovih pravicah pri Združenih narodih in naj ne bo predmet ideološke, politične ali religiozne cenzure ali komercialnih pritiskov.

#### ***Zakonodaja in financiranje***

Šolska knjižnica je bistvena za dolgoročno strategijo za razvoj pismenosti, vzgoje in izobrazbe, za oskrbo z informacijami ter ekonomski, socialni in kulturni razvoj. Lokalne,

regionalne in nacionalne oblasti naj poskrbijo, da bo knjižnico podpirala posebna zakonodaja in politika. Šolske knjižnice morajo imeti zadostna in stalna sredstva za izurjeno osebje, gradivo, tehnologije in pripomočke. Ti morajo biti brezplačni.

Šolska knjižnica je pomemben partner v lokalni, regionalni in nacionalni knjižnični in informacijski mreži.

Kjer si šolska knjižnica deli pripomočke in/ali vire z drugimi knjižnicami, npr. s splošno knjižnico, naj bodo pri tem priznani in upoštevani glavni cilji šolske knjižnice.

### ***Naloge šolske knjižnice***

Šolska knjižnica je integralni del izobraževalnega procesa.

Osnovne dejavnosti za razvijanje pismenosti, informacijske pismenosti, poučevanja, učenja in kulture ter glavne storitve šolske knjižnice so:

- podpiranje in pospeševanje vzgojno-izobraževalnih ciljev, opisanih v poslanstvu šole in učnem načrtu;
- pri otrocih za vse življenje razvija in vzdržuje navade in veselje do branja, učenja in uporabe knjižnic;
- omogočanje priložnosti za pridobivanje izkušenj v ustvarjanju in uporabi informacij za razvijanje znanja, razumevanja, domišljije in užitka;
- podpiranje vseh učencev/dijakov pri učenju in praktični uporabi spretnosti ocenjevanja in uporabe informacij, neglede na obliko, format ali medij, vključno z občutljivostjo za različne oblike komuniciranja v skupnosti;
- zagotavljanje dostopa do lokalnih, regionalnih, nacionalnih in globalnih virov ter ustvarjanje priložnosti, ki izpostavljajo učence različnim idejam, izkušnjam in mnenjem;
- organiziranje dejavnosti, ki spodbujajo kulturno in socialno zavedanje ter občutljivost;
- delo z učenci, učitelji, upravitelji in starši, da bi dosegli poslanstvo šole;
- razglasanje koncepta intelektualne svobode in dostopa do informacij sta bistvena za učinkovito in odgovorno državljanstvo v demokratični družbi;
- pospeševanje branja in zagotavljanje virov ter storitev šolske knjižnice vsej skupnosti in širše.

Šolska knjižnica opravlja te naloge z razvijanjem politike in storitev, z izbiranjem in pridobivanjem virov, z zagotavljanjem fizičnega in intelektualnega dostopa do primernih virov informacij, s pripravo učnih pripomočkov in z zaposlovanjem usposobljenega osebja.

### ***Osebje***

Šolski knjižničar je strokovno usposobljen član osebja, odgovoren za načrtovanje in upravljanje šolske knjižnice. Ta naj bo podprta z zadostnim številom ustreznega osebja, ki dela skupaj z vsemi člani šolske skupnosti in se povezuje s splošno knjižnico ter z drugimi knjižnicami.

Vloga šolskih knjižničarjev se spreminja glede na proračun, učni načrt in učno metodologijo šol, v okviru nacionalnega pravnega in finančnega načrta. Splošna področja znanja, ki so vitalna, da lahko šolski knjižničarji razvijajo in izvajajo učinkovite storitve, so: viri, knjižnica, upravljanje z informacijami in poučevanje.

V okolju, vedno bolj opremljenim z računalniškimi omrežji, morajo biti šolski knjižničarji usposobljeni za načrtovanje in poučevanje učiteljev in učencev za razvijanje spretnosti ravnanja z različnimi informacijami. Zato morajo nadaljevati s svojim strokovnim usposabljanjem in razvijanjem.

### ***Poslovanje in upravljanje***

Da bi zagotovili učinkovito in odgovorno poslovanje:

- mora biti politika šolske knjižnice oblikovana tako, da opredeljuje naloge, prioritete in storitve v povezavi s šolskim učnim načrtom;
- mora biti šolska knjižnica organizirana in vzdrževana v skladu s strokovnimi standardi;
- morajo biti storitve knjižnice dostopne vsem članom šolske skupnosti in v povezavi z lokalno skupnostjo;
- je treba pospeševati sodelovanje z učitelji, vodstvom šole, administrativnimi delavci, starši, drugimi knjižničarji in informacijskimi specialisti ter skupinami v skupnosti.

### ***Uresničevanje manifesta***

Vladam priporočamo, da s pomočjo svojih ministrstev za izobraževanje razvijajo takšne strategije, politike in načrte, ki bodo izvrševali načela tega manifesta. Načrti naj vključujejo razširjanje tega manifesta v programih začetnega in nadaljnega izobraževanja za knjižničarje in učitelje.

Prevedla mag. Zdenka Verlič

Izšlo kot priloga Knjižničarskih novic, Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica, 2000, št. 6 in v reviji Šolska knjižnica, 2001, št. 3, str. 138-139.

**IFLA/UNESCO School Library Manifesto:** <http://www.ifla.org/VII/s11/pubs/schoolmanif.htm>

Date: 01/08/2006